

Plusklas VCOS

versie 2.0 – februari 2013

De naam WWW (Willie Wortel Werkgroep) is gekozen door de eerste groep plusklasleerlingen in 2008

INHOUD	PAGINA
1. Inleiding	2
2. Visie	2
3. Begaafdheid	3
4. Doelgroep	4
5. Doelen	6
6. Werkwijze in de plusklas	6
7. De plusklasleerkracht	7
8. Toelatingsprocedure	8
9. Financiën	9

1. INLEIDING

De plusklas is een bovenschoolse voorziening voor begaafde leerlingen uit groep 6, 7 en 8 van de scholen van de VCOS. De plusklasgroep komt één ochtend per week bij elkaar onder leiding van een speciaal daartoe aangestelde leerkracht.

2. VISIE

Binnen de VCOS willen we adaptief onderwijs geven, afgestemd op de verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen. Begaafde kinderen hebben een specifieke onderwijsbehoefte, die wordt gekenmerkt door creatief denken, open opdrachten, weinig herhaling, samenwerking met “peers” en het voorkomen van faalangst en een laag zelfbeeld. Vanuit onze christelijke identiteit vinden we het belangrijk dat ieder kind mag zijn wie hij is en mag worden wie hij zijn kan. Wij zien het als een opdracht om het van God gegeven talent te helpen ontwikkelen en tot bloei te laten komen.

Onze inspiratie wordt op treffende wijze verwoord in een gedicht van Marianne Williamson, uitgesproken door Nelson Mandela bij zijn inauguratie als president in 1994.

Our deepest fear

*Our deepest fear is not that we are inadequate
Our deepest fear is that we are powerful beyond measure
It's our light, not our darkness that most frightens us.
We ask ourselves, who am I to be brilliant, gorgeous, talented and fabulous?*

*Actually who are we not to be?
You are a child of God.
Your playing small doesn't serve the world.
There's nothing enlightening about shrinking
So that other people won't feel insecure around you.*

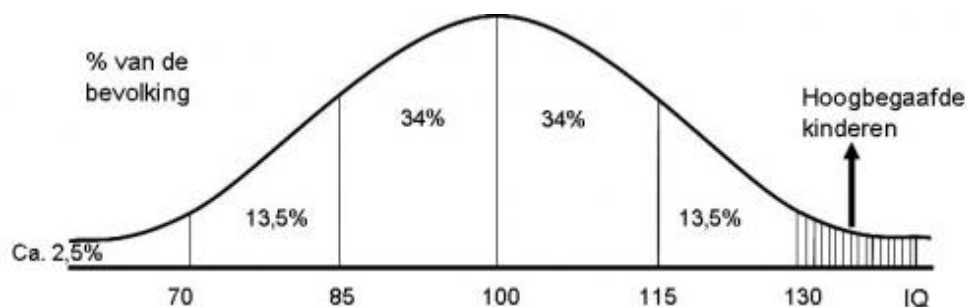
*We are born to make manifest the glory of God that is within us.
It's not just in some of us, it's in everyone.
And as we let our light shine, we unconsciously
Give other people the permission to do the same.*

3. BEGAAFDHEID

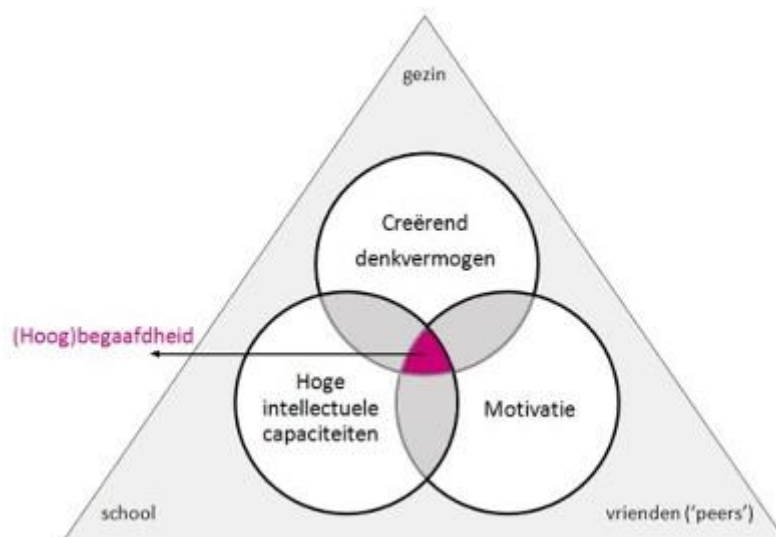
Op deze plaats willen we beknopt ingaan op het begrip “begaafdheid”.

Hoogbegaafd.

In het algemeen wordt gesproken over hoogbegaafdheid als er sprake is van een IQ vanaf 130 (gemeten met de WISC-Wechsler-test die een schaal van 0 tot 150 hanteert). Circa 3% van de kinderen is hoogbegaafd. Dat is 1 op de 33. Binnen de VCOS praten we dan over circa 30 leerlingen. Van deze kinderen staat vast dat binnen het reguliere onderwijs, ook al is dat adaptief en gedifferentieerd ingericht, niet aan hun onderwijsbehoefte tegemoet kan worden gekomen.

Echter, niet alle kinderen met een hoog IQ vallen op in het onderwijs. Hoogbegaafdheid komt pas tot bloei wanneer naast het IQ (hoge intellectuele capaciteiten) een aantal persoonlijkheidseigenschappen samenkomen, en wanneer de drie belangrijkste omgevingsfactoren (gezin, school, vrienden) van positieve invloed zijn op de ontwikkeling van de intellectuele vermogens van het kind. Dit is door de onderzoekers / ontwikkelingspsychologen Renzulli en Mönks weergegeven in de volgende afbeelding:

In de praktijk zijn er naast de kinderen met een IQ > 130 nog meer kinderen met een soortgelijke onderwijsbehoefte, namelijk de kinderen die wellicht een iets lagere intelligentie hebben (120 - 130), maar bij wie de ander factoren en eigenschappen zijn zoals in het schema van Renzulli / Mönks.

Ook zijn er kinderen met een dysharmonisch intelligentieprofiel. Zij kunnen op een deelgebied extreem hoog scoren in de IQ-test, maar op een ander gebied minder. Gemiddeld is dat soms niet boven de 130, maar zij hebben zeker een bijzondere onderwijsbehoefte.

Een risicogroep wordt gevormd door wat men “onderpresteerders” noemt. Dit zijn kinderen die een hoog IQ hebben, wat niet tot uiting komt in hun schoolprestaties. Dit heeft in de meeste gevallen te maken met faalangst die ontstaan is door hun begaafdheid. Gedragsproblematiek speelt ook een belangrijke rol, en ook hierbij geldt dat die problematiek zijn oorsprong vaak vindt in hun begaafdheid. Het voert te ver om daar op deze plaats verder op in te gaan, hiervoor is voldoende onderzoek en literatuur beschikbaar. Voor deze kinderen kan het onderwijsaanbod in een plusklas voor een grote opleving zorgen.

Voor de ontwikkeling van hoogintelligente en hoogbegaafde kinderen is het van groot belang dat de invloedsfactor “school” positief is. Een plusklas draagt daar in grote mate aan bij. Toch zal elke school daarnaast ook beleid moeten formuleren (én uitvoeren) voor het onderwijsaanbod voor deze kinderen.

4. DOELGROEP

De plusklas is bedoeld voor leerlingen uit groep 6, 7 of 8 die:

1. als hoogbegaafd zijn gediagnosticeerd (IQ > 130)
2. vermoedelijk (hoog-)begaafd zijn en veel meer uitdaging behoeven dan de leerkracht redelijkerwijs kan bieden.
3. vermoedelijk (hoog-)begaafd zijn en onderpresteren op school
4. vermoedelijk (hoog-)begaafd zijn en daardoor faalangst ontwikkelen
5. vermoedelijk (hoog-)begaafd zijn en daardoor een verstoorde sociaal-emotionele ontwikkeling doormaken
6. vermoedelijk (hoog-)begaafd zijn en in hun eigen jaargroep geen mogelijkheden hebben samen te werken met gelijkgestemden.

Bij 1:

Met gediagnosticeerd bedoelen we getest door een daartoe gecertificeerde psycholoog of orthopedagoog. De genoemde score IQ > 130 is gebaseerd op de WISC.

Bij 2:

We gaan er binnen de VCOS vanuit dat elke groepsleerkracht in staat is om tegemoet te komen aan de onderwijsbehoefte van begaafdere leerlingen, door de leerstof te compacten, te verrijken en te verdiepen, door het aanbieden van speciaal lesmateriaal (bv. Levelwerk) en door uitdagende open opdrachten te geven rondom de reguliere lesstof. Voor bepaalde kinderen lijkt dit echter niet genoeg te zijn. Zij dreigen zich ondanks alles te gaan vervelen. De leerkracht is duidelijk handelingsverlegen.

Bij 3:

Sommige leerlingen laten regelmatig zien over grote cognitieve kwaliteiten te beschikken, met name bij zaken die zij echt interessant vinden. Zij scoren verder op toetsen middelmatig, en werken vaak óf traag, óf veel te snel en oppervlakkig. Vaak laten zij storend gedrag zien in de groep, maar soms zijn het juist de kinderen die je vergeet. Bij het observatie-instrument DHH (zie toelatingsprocedure) scoren zij hoog op de factor onderpresteren. Hun latent aanwezige talent bloeit niet in de reguliere schoolsituatie. Hun ontwikkeling dreigt te stagneren. Wanneer dit niet wordt onderkend, hebben deze kinderen een verhoogde kans op het ontwikkelen van depressiviteit en andere psychische problemen.

Bij 4:

Begaafde kinderen hoeven op school weinig moeite te doen om de beste van de klas te zijn en hoge cijfers te scoren. Sommige kinderen stellen daardoor voortdurend en onder alle omstandigheden hoge eisen aan zichzelf. Ze zijn perfectionistisch, en kunnen blokkeren bij lesstof die ze niet direct begrijpen. Zij denken dat hun omgeving (leerkracht, klasgenoten) van hen verwacht dat ze overal goed in zijn en nooit hulp nodig hebben. Zij ontwikkelen hierdoor faalangst, en kunnen uitdagingen systematisch gaan ontwijken, wat hun ontwikkeling zal gaan belemmeren.

Bij 5:

Hoogbegaafde kinderen missen vaak van jongs af aan de aansluiting met gelijkgestemden. Hun denkniveau ligt zo ver van het gemiddelde af, dat hun sociale ontwikkeling met leeftijdgenoten verstoord kan raken. Als kleuter worden ze vaak gekwalificeerd als “sociaal-emotioneel zwak”. Ze lijken moeilijk in staat om samen te spelen of samen te werken. Als je echter een gemiddeld intelligent kind altijd zou laten samenspelen en samenwerken met zwakbegaafde kinderen, dan zou je dezelfde verstoring van de sociale ontwikkeling zien ontstaan bij het gemiddeld intelligente kind. Het niveauverschil is tussen gemiddeld- en hoogbegaafde kinderen hetzelfde. Begaafde kinderen die op deze manier een gebrek aan sociale vaardigheden hebben ontwikkeld, hebben een sterke behoefte aan omgang en samenwerking met gelijkgestemden (“peers”). Dit kan hun zelfvertrouwen enorm verbeteren.

Bij 6:

Aansluitend op punt 5: In sommige groepen hebben (hoog-)begaafde kinderen het geluk een of meer gelijkgestemden te treffen. Er zijn ook groepen waar het niveau aan de lage kant is, en het begaafde kind een enkeling. Deze kinderen lopen groter risico op een verstoorde sociaal-emotionele ontwikkeling, en hebben nog meer baat bij een plaats in de plusklas. Ook op schoolniveau zal echter ook altijd gezocht moeten worden naar mogelijkheden voor deze eenzame kinderen om met gelijkgestemden te zijn.

5. DOELEN.

In de plusklas wordt gewerkt aan drie hoofddoelen:

1. Leren leren
2. Leren denken
3. Leren leven

Bij 1:

Begaafde kinderen kunnen makkelijk blokkeren bij leerstof die ze moeilijk vinden. Ze zijn te weinig gewend om door te zetten, zich ergens in vast te bijten, of te moeten herhalen om iets te onthouden.

Met name in het voortgezet onderwijs kunnen ze hier vroeg of laat veel last van krijgen, wat onnodig afstromen tot gevolg kan hebben. Het is daarom belangrijk om ze kennis te laten maken met verschillende studievaardigheden. Ook zal het oefenen met echt moeilijke leerstof ze helpen om te gaan met de frustratie van het niet direct beheersen.

Bij 2:

Hoogbegaafde kinderen beschikken in potentie over een groot creatief denkvermogen. Dit wordt in de reguliere schoolsituatie meestal te weinig aangesproken. In de plusklas is dus veel aandacht voor opdrachten waarin analyseren, filosoferen, beredeneren, brainstormen en logisch denken een belangrijke rol spelen. Hierbij kan gedacht worden aan zgn. breinspelletjes, diverse soorten puzzels, maar ook aan open, projectmatige opdrachten, waarin veel aspecten tegelijkertijd aandacht behoeven.

Bij 3:

Begaafde kinderen lopen een groter risico op het ontwikkelen van faalangst en een laag zelfbeeld. Ook is de ontwikkeling van hun sociale vaardigheden vaker verstoord (zie beschrijving in hoofdstuk 2). In de plusklas wordt bewust gewerkt aan deze aspecten.

6. WERKWIJZE IN DE PLUSKLAS

Locatie.

De plusklas wordt bij voorkeur gehouden op een neutrale locatie, om de schijn te voorkomen dat de voorziening onderdeel is van een van de scholen. Het schept voor kinderen ook ruimte en veiligheid om onder elkaar te zijn, los van de eigen school en klasgenoten, ook in de pauze.

Op dit moment wordt de plusklas gehouden in gebouw Rehoboth, P.C. Hoofthooflaan 1.

Globale dagindeling:

Vanaf 8.15 uur is er inloop. Om 8.30 uur zijn alle kinderen binnen. Tot 8.50 uur werken de kinderen met elkaar aan de tafels met speciale, uitdagende spelletjes.

Daarna volgt de dagopening met lezing (bijbel of stuk uit een methode) en gebed.

Van 9.00 – 10.30 uur werken de kinderen in een circuit van drie groepen aan de onderdelen 1: “Zoek het zelf uit-kaarten” (opdrachtkaarten over uiteenlopende onderwerpen waar de kinderen zelf informatie over moeten verzamelen via internet, en

dat na enkele weken moet worden afgeloten met een presentatie over het onderwerp aan de groep), 2: de methode “Leren leren” en 3: het onderdeel “breinbrekers” (diverse individuele puzzel- en spelopdrachten op hoog niveau).

Om 10.30 uur wordt er buiten pauze gehouden. Daarna wordt er tot 12.30 uur gewerkt aan een project en aan sociale vaardigheden.

7. DE PLUSKLASLEERKRACHT.

Profiel:

De begeleider / leerkracht plusklas...

1. Is een bevoegde leerkracht die ervaring heeft in de bovenbouw.
2. Heeft aantoonbare ervaring met en kennis van theorie over hoogbegaafdheid.
3. Heeft kennis en van en inzicht in de speciale onderwijsbehoefte van deze groep leerlingen
4. Heeft kennis van en inzicht in de speciale zorgbehoefte van deze groep leerlingen
5. Is in de breedste zin bekend met zorgverlening aan leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.
6. Heeft kennis van de zorgstructuur binnen de basisschool
7. Is bekend met externe instanties die kennis kunnen leveren over het omgaan met het (hoog-)begaafde kind.
8. Is bekend met externe hulpverleningsinstanties die ontwikkelingsproblemen en ontwikkelingsstoornissen gepaard gaand met hoogbegaafdheid kunnen onderzoeken, diagnosticeren en behandelen.
9. Kan een hulplan voor de individuele leerling opstellen, uitvoeren en evalueren.
10. Kan zelfstandig de plusklas organiseren, ontwikkelen en evalueren.
11. Kan de doelen van de plusklas vertalen naar praktische werkvormen.
12. Kan zelfstandig een groep van maximaal 18 leerlingen aansturen binnen de context van de plusgroep.
13. Is in staat helder te communiceren met de groepsleerkracht en intern begeleider van de plusklasleerling inzake de ontwikkeling van de leerling in de plusklas.
14. Is in staat om gesprekken met ouders te voeren en de gehanteerde werkwijze helder te maken.
15. Is in staat eigen kennis van en ervaring met hoogbegaafde leerlingen te delen met schoolteams en zorgteams.
16. Heeft goede contactuele, sociale en pedagogische vaardigheden.
17. Kan zich vinden in de christelijke identiteit van de VCOS en weet dit op een positieve manier uit te dragen.

De plusklasleerkracht maakt deel uit van het bovenscholens overleg rond begaafdheid. Hij/zij voert leerlingbesprekingen met de IB-ers van de scholen bij de intake van nieuwe leerlingen. De plusklasleerkracht wordt aangestuurd en ondersteund door een vertegenwoordiger van de directies; de plusklascoördinator. De plusklascoördinator is het eerste aanspreekpunt voor de leerkracht. Hij/zij bezoekt de plusklas met enige regelmaat, is betrokken bij alle processen (toelating, intake, informatie naar ouders) en voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de leerkracht.

8. TOELATINGSPROCEDURE

Voor toelating van een leerling tot de Plusklas VCOS, vindt een selectieprocedure plaats. De werkwijze van de Plusklas is afgestemd op het hoogbegaafde kind. Leerlingen die als zodanig zijn gediagnosticeerd door een psycholoog of orthopedagoog krijgen met voorrang toegang tot de voorziening. Daarnaast zal op basis van signalering en diagnosticering op schoolniveau worden bepaald welke kinderen toegang krijgen tot de lessen in de Plusklas. Er geldt een maximum van 18 leerlingen voor de voorziening Plusklas VCOS.

Twee keer per jaar worden de toegelaten leerlingen geëvalueerd in het overleg tussen plusklasleerkracht en coördinator. Wanneer gewenst, worden de IB-ers hierbij betrokken. Op dat moment kan een heroverweging gemaakt worden ten aanzien van plaatsing van de leerling tot de voorziening Plusklas VCOS, maar in principe blijven eenmaal geplaatste kinderen tot in groep 8 in de plusklas. Toelating van de leerling wordt in de toelatingscommissie, bestaande uit IB-ers, coördinator en leerkracht plusklas, op basis van onderwijskundige argumenten en met meerderheid van stem bepaald. Bij staking van stemmen neemt de coördinator de beslissing. In alle gevallen is overleg met de ouders een belangrijk onderdeel. De school van herkomst (IB) is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit overleg.

Leerlingen van groep 8 stromen eind januari uit. Daarna stromen nieuwe leerlingen in. De selectieprocedure wordt op directieniveau in gang gezet door de coördinator plusklas. De start is in oktober, eind december is de definitieve selectie bekend.

De selectieprocedure kent de volgende stappen:

1. De IB-ers van de scholen bekijken op schoolniveau, in samenspraak met de leerkrachten, welke kinderen in aanmerking komen (oktober)
2. Voor deze kinderen wordt de signalerings- en diagnosticeringsmodule van het DHH doorlopen (november)
3. Ouders worden door IB en/of groepsleerkracht bij bovenstaande betrokken. Zij worden op de hoogte gesteld van de procedure, weten dat deze procedure niet automatisch leidt tot plaatsing in de plusklas en vullen de oudermodule van het DHH in (november)
4. Naar aanleiding van stap 2 en 3 doen de IB-ers een voorstel. Iedere school(locatie) kan maximaal 5 leerlingen ter bespreking indienen (eind november)
5. IB-ers, plusklasleerkracht en coördinator (zijnde de toelatingscommissie plusklas) beleggen een bijeenkomst waarin de ingebrachte leerlingen besproken worden. Een definitieve selectie wordt bepaald (december)
6. IB-ers brengen de ouders op de hoogte van de beslissing omtrent plaatsing (december)
7. Coördinator en plusklasleerkracht houden een informatieve bijeenkomst voor de nieuwe ouders (januari)

De volgende toelatingscriteria worden gehanteerd:

1. Het betreffende kind is leerling in groep 6-8.
2. De leerling is door een deskundige gediagnosticeerd als hoogbegaafd en/of op schoolniveau is via observaties én het signaleringsinstrument Digitaal

Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (DHH > advies leerlijn 1) het vermoeden van hoogbegaafdheid bevestigd.

3. In geval van overinschrijving wordt voorrang gegeven aan leerlingen van de hoogste groepen van het basisonderwijs (7-8) en leerlingen die gedrags- en/of leerproblematiek vertonen die teruggevoerd kan worden op het hoogbegaafd zijn.
4. Er wordt gestreefd naar een gelijkmatige verdeling van leerlingen van de verschillende schoollocaties, op basis van leerlingaantallen in groep 6-8. Dit streven is echter ondergeschikt aan punt 2.

9. FINANCIËN

De bekostiging van de plusklasvoorziening wordt bovenschools voorzien door de VCOS.